

УДК 658.14:341.1

Турило А.М.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, організації та управління підприємствами
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Турило А.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу, аудиту
та адміністрування підприємств ГМК
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ В АСПЕКТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

FINANCIAL STRATEGY IN THE ASPECT OF SUPPORT OF INNOVATION AND COMPETITIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано умови формування інноваційно-конкурентної стратегії підприємства на основі дії принципів декомпозиції, аналізу і синтезу. Підкреслено, що фінансова стратегія через інвестиції і інновації реалізує довгострокові цілі підприємства. Досліджено основні аспекти, які повинна враховувати фінансова стратегія підприємства. Визначено місце фінансової стратегії у наборі основних видів конкурентного розвитку підприємства. Наголошено, що формування можливостей й заходів по забезпеченню інноваційного типу розвитку підприємства та необхідного йому рівня конкурентності потребують відповідної сукупності інвестицій і фінансових джерел.

Ключові слова: стратегія, фінансова стратегія підприємства, інновації, інноваційний розвиток, конкурентний розвиток, конкурентність підприємства.

АННОТАЦИЯ

В статье обоснованы условия формирования инновационно-конкурентной стратегии предприятия на основании действия принципов декомпозиции, анализа и синтеза. Подчеркнуто, что финансовая стратегия через инвестиции и инновации реализует долгосрочные цели предприятия. Исследованы основные аспекты, которые должна учитывать финансовая стратегия предприятия. Определено место финансовой стратегии в наборе основных видов конкурентного развития предприятия. Отмечено, что формирование возможностей и мер по обеспечению инновационного типа развития предприятия и необходимого ему уровня конкурентности требуют соответствующей совокупности инвестиций и финансовых источников.

Ключевые слова: стратегия, финансовая стратегия предприятия, инновации, инновационное развитие, конкурентное развитие, конкурентоспособность предприятия.

ANNOTATION

The article substantiates conditions of the formation of innovation and competitive strategy of an enterprise on the basis of principles of decomposition, analysis and synthesis. It is emphasized that the financial strategy through investment and innovation implements long-term goals of the enterprise. The basic aspects that the financial strategy of the company should take into account are studied. The place of financial strategy in a set of basic types of competitive development of the enterprise is determined. It is emphasized that the formation of opportunities and measures to ensure innovative type of the enterprise development and required competition level need an appropriate set of investment and financial sources.

Keywords: strategy, financial strategy of enterprise, innovation, innovative development, competitive development, competitiveness of enterprise.

Постановка проблеми. Економіка країни знаходиться в трансформаційному стані.

Ринкові механізми, зміни у зовнішньому середовищі, наукові відкриття і дослідження, нові технології, інформаційний бум й інформаційна залежність суттєво впливають на розвиток підприємств і безумовно на фінансовий аспект їх діяльності.

Потреба підприємств в ресурсах різного виду задовольняється за рахунок фінансів. Фінанси забезпечують відтворювальний процес на різних рівнях господарювання.

Тому вирішення будь-яких важливих завдань і управління різними аспектами діяльності підприємств не можливе без дослідження, оцінки і управління їх фінансовою сферою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До наукових досліджень, присвячених окремим аспектам фінансового менеджменту та питань формування фінансової стратегії, належать праці вчених: Бланка І.А [1], Бритхэма Ю. [2], Балабанова І.Т. [3], Брейли Р. [4], Боди Зви. [5], Бандурки О.М. [6] та ін. Питання інновацій та інноваційного розвитку розглядається в багатьох наукових працях, зокрема: Амоши О.І. [7], Ілляшенка С.М. [8], Балабанова І.Г [9], Салиги К.С. [10], Бесчастного Л.К. [11] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Найбільш важливими і постійними завданнями сьогодення для підприємств різного профілю і напряму діяльності є такі дві взаємопов'язані завдання:

- 1) забезпечення інноваційного типу функціонування підприємства;
- 2) забезпечення необхідного рівня конкурентності підприємства.

Фінансова діяльність підприємства прямо пов'язана з виконанням цих завдань і своєю ефективністю визначає якість і темпи забезпечення інноваційного і конкурентного розвитку підприємства.

Мета статті – визначення фінансової стратегії в аспекті забезпечення інноваційного та конкурентного розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальна стратегія розвитку підприємства –

основа комплексного і раціонального його функціонування, коли всі основні елементи підприємства діють як одне ціле і на єдину мету.

Разом з тим, дія принципів декомпозиції, аналізу і синтезу призвела до появи допоміжних видів стратегій в діяльності підприємства. До них можна віднести такі важливі, на наш погляд, стратегії як інноваційну, маркетингову і фінансову.

На рисунку 1 представлено зв'язок між даними видами стратегій на підприємстві.

Роль пошуку джерел фінансування діяльності підприємства, визначення структури і обсягів фінансових ресурсів особливо важлива в загальній і фінансовій стратегіях підприєм-

ства. Без такої визначеності в процесах фінансування всі інші види діяльності підприємства можуть значно втратити в своїй ефективності і своєчасності досягнення поставлених кінцевих результатів.

Розроблена і запропонована фінансова стратегія підприємства стає фактично умовою формування і регулятором системи фінансових відносин на підприємстві, а вони зачіпають всіх його працівників, які є головним елементом і рушійною силою прогресу підприємства.

Тому фінансова стратегія розробляється з урахуванням багатьох чинників і повинна враховувати не тільки прями фінансові аспекти діяльності підприємства, але і такі аспекти, що

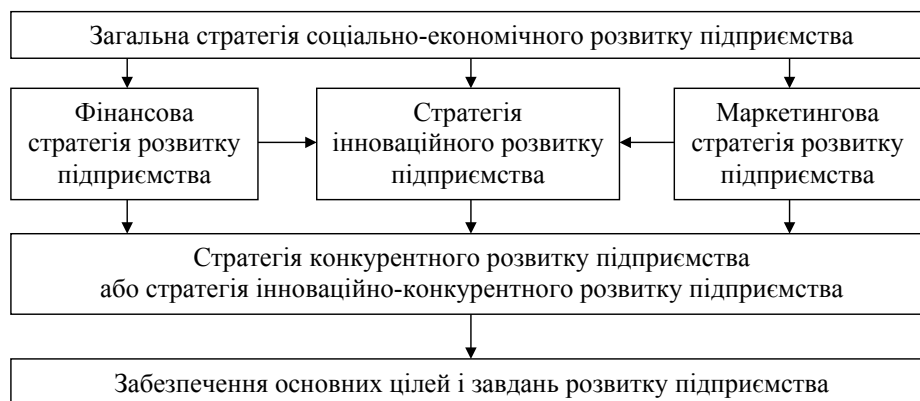

Рис. 1. Взаємозв'язок допоміжних стратегій розвитку підприємства і умови формування його інноваційно-конкурентної стратегії

Рис. 2. Фінансова стратегія підприємства і основні аспекти, які вона повинна враховувати

не мають прямого відношення до його фінансів, але глобально і опосередковано мають виключно тісний зв'язок з такою стратегією. Це стосується ступеня інтегрованості фінансових відносин в загальну систему соціально-економічних відносин на підприємстві (рис. 2).

Якщо працівники підприємства (в певній мірі від ролі й значення у фінансовій діяльності підприємства) мають продуману систему економічних стимулів в реалізації певної сукупності фінансових операцій та управлінських рішень, то це підвищить результативність не тільки фінансової сфери, а і взагалі всієї його діяльності.

Що ж стосується прямих чинників формування і реалізації фінансової стратегії, то до них потрібно віднести: питання формування і використання фінансових нормативів в діяльності підприємства; питання раціоналізації і контролю формування капіталу підприємства; питання виявлення і нейтралізації фінансових ризиків в діяльності підприємства; питання стратегічної кредитоспроможності підприємства тощо.

Фінансова стратегія для кожного підприємства має свої особливості і це закономірно, бо кожне підприємство має свій матеріальний і нематеріальний зміст.

Вони є основою загальної якості підприємства, його загальної стратегії, а значить і фінансової стратегії.

Фінансова стратегія підприємства безпосередньо формує і переводить, в процесі своєї реалізації, фінансові відносини із теоретичної сфери в практичну площину. Ось у чому полягає колосальна значимість фінансової стратегії розвитку підприємства.

Практично, фінансові відносини на підприємстві реалізуються через фінансові механізми, що представляють собою конкретну сукупність управлінських рішень, дій і стимулів, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства (рис. 3).

Суб'єктивний чинник у галузі розробки практичних фінансових стимулів, фінансових планів тощо може, в залежності від якості людського капіталу підприємства, його інноваційності та вмотивованості, по різному сформулювати фінансовий механізм діяльності підприємства, і такі важливі його складові як фінансової, інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. А інновації є ключовим чинником стратегічної конкуренції підприємства.

Якісна фінансова стратегія та інновації підвищують конкурентні позиції підприємства і на фінансовому ринку.

Фінансова стратегія через інвестиції і інновації реалізує довгострокові цілі підприємства. Це зумовлює використання ряду важливих принципів у фінансовій діяльності підприємства: 1) орієнтація на основні економічні і фінансові результати підприємства; 2) раціональність у формуванні капіталу підприємства; 3) мінімізація фінансових ризиків; 4) врахування стану ринків різних видів; 5) обґрунтована мотиваційна політика підприємства; 6) орієнтація на інновації і якісний людський капітал; 7) узгодженість з економічною політикою підприємства; 8) врахування змін в умовах зовнішнього середовища; 9) охоплення всіх структурних підрозділів підприємств.

На наш погляд, важливо показати місце фінансової стратегії у наборі основних видів конкурентного розвитку підприємства (рис. 4).

Рис. 3. Фінансова стратегія і практична реалізація фінансових відносин на підприємстві

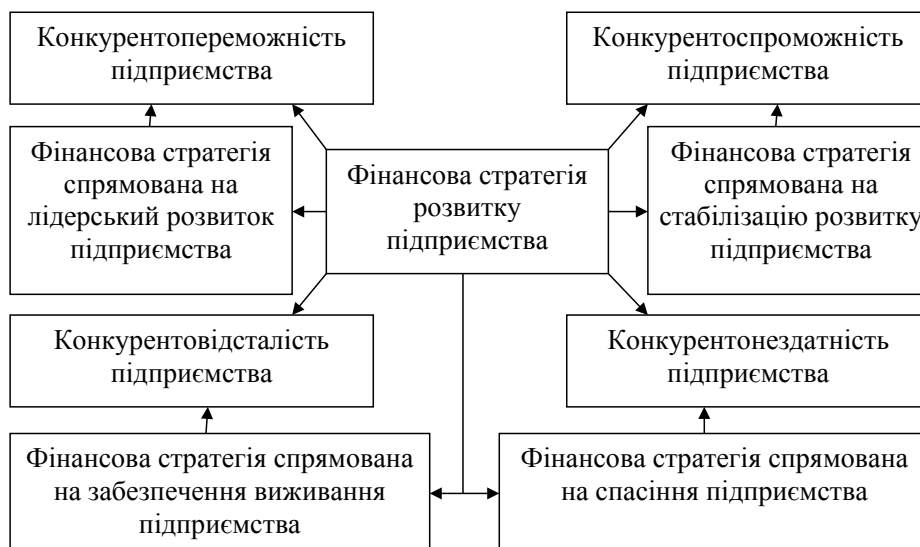

Рис. 4. Місце фінансової стратегії у наборі основних видів конкурентності підприємства

Такий набір основних видів конкурентності підприємства пояснюється наступним. Конкурентоспроможність – це лише важлива частка загальної характеристики конкурентного розвитку підприємства, бо вона не охоплює собою весь зміст і глибину категорії «конкурентність» («конкурентність підприємства»).

Сам термін «конкурентоспроможність підприємства» вказує на те, що підприємство може бути і неконкурентоспроможним (реалії ринкової економіки стверджують цей факт), тобто термін «неконкурентоспроможність підприємства» є теж складовою загальної характеристики конкурентності підприємства (в ракурсі оцінки діапазонів такої конкурентності).

Конкурентоспроможність підприємства охоплює і підприємства які ледь-ледь утримуються в нелегкій конкурентній боротьбі в статусі «конкурентоспроможних», і підприємства «середняки», які міцно ухопились за такий рівень конкурентоспроможності і на певний час такий рівень свого розвитку їх задовольняє, і підприємства, які давно вийшли за межі даного терміну, бо є лідерами в конкурентній боротьбі і цілі їх розвитку не просто спроможність до конкурентного розвитку, а перемога в ньому з відповідними економічними і соціальними результатами.

Термін «конкурентоспроможність підприємства» за своєю назвою, а не за тим, як його трактують науковці (причому доволі по різному), вказує тільки на спроможність підприємства бути конкурентним.

Однак, цього для всебічної характеристики такого ринкового і виключно важливого явища як конкуренція, що об'єктивно пов'язане з діяльністю всіх суб'єктів підприємницької діяльності, розвитку областей, регіонів і країн, транснаціональних корпорацій тощо дуже мало.

Потрібна логічно обґрунтована сукупність термінів, які б за своїм змістом розкривали весь спектр можливих рівнів конкурентності підприємства.

Висновки. Таким чином, інновації, формування можливостей і заходів по забезпеченню інноваційного типу розвитку підприємства, необхідного йому рівня конкурентності потребують відповідної сукупності інвестицій і фінансових джерел.

Забезпечення процесу фінансування в раціональному режимі загального і інноваційного розвитку і є ключовим завданням фінансової стратегії підприємства. В цьому ракурсі представлені в роботі погляди і висновки дозволять більш ґрунтовно підійти до вирішення цього завдання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т. 1. – К.: НИКА-ЦЕНТР, 1999. – 592 с.
2. Бритхэм Ю. Финансовый менеджмент. Полный курс. В 21. / Ю. Бритхэм, П. Ганенски. Пер. с англ. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – 827 с.
3. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? – М.: ИНФРА, 1996. – 384 с.
4. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 1997. – 615 с.
5. Боди Зви. Финансы / Зви Боди, Роберт Мертон: Пер. с англ.: Учебное пособие. – М.: Издат. Дом «Вильямс», 2000. – 592 с.
6. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: Підручник / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова. – К.: Либідь, 1988. – 312 с.
7. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення / [О.І. Амоша, В.П. Антонюк, А.Ш. Землянкін та ін.]. – Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк. 2007. – 328 с.

8. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навч. посіб. / С.М. Ілляшенко. – Суми: університетська книга, 2005. – 324 с.
9. Балабанов И.Г. Инновационный менеджмент : учеб. пособ. / И.Г. Балабанов. – СПб.: Питер, 2001. – 304 с.
10. Салига К.С. Економічні теорії інноваційного розвитку підприємства / К.С. Салига. – Запоріжжя: КПУ, 2009. – 216 с.
11. Бесчастний Л.К. Інноваційна складова економічного розвитку / Л.К. Бесчастний, В.П. Мельник, О.Г. Білоцерківцев. – К.: Інститут економіки НАН України, 2000. – 262 с.